
СУЧАСНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

УДК 343.32 (477)

Олена Сергіївна Володавська,
кандидат юридичних наук, доцент
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків)

ВІДМЕЖУВАННЯ УХИЛЕННЯ ВІД ПРИЗОВУ ЗА МОБІЛІЗАЦІЄЮ (СТАТТЯ 336 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ) ВІД ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОБОРОНУ, МОБІЛІЗАЦІЙНУ ПІДГОТОВКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЮ (СТАТТЯ 210-1 КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ)

Досліджено законодавство, що регулює питання, пов'язані з обороною України, мобілізаційною підготовкою та мобілізацією. Проаналізовано склад злочину, передбаченого ст. 336 КК України, та правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП. На основі вказаного аналізу виявлено критерії відмежування ухилення від призову за мобілізацією від порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію.

Ключові слова: оборона України, мобілізаційна підготовка, мобілізація, особливий стан, військова служба.

© О. С. Володавська, 2015

Відповідно до ст. 65 Конституції України захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України. Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону [1]. Президент України приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України.

До теперішнього часу питання кримінальної відповідальності за ухилення від призову за мобілізацією (ст. 336 КК України) не були актуальними. До 2014 року мобілізація в Україні не проводилась, а тому й були відсутні кримінальні провадження за ст. 336 Кримінального кодексу України. На сьогодні, за даними єдиного державного реєстру судових рішень, за ухилення від призову за мобілізацією набрали законної сили 210 обвинувальних вироків [2].

У Кодексі України про адміністративні правопорушення встановлено адміністративну відповідальність за порушення законодавства про оборону, мобілізацію та мобілізаційну підготовку (ст. 210-1 КУпАП).

Зважаючи на вищевикладене та на теперішню ситуацію в Україні вважаю за необхідне звернутися до розгляду складу злочину, передбаченого ст. 336 КК України, та правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, з метою визначення критеріїв відмежування цих діянь.

Злочин, передбачений ст. 336 КК України, розміщено у Розділі XIV Кримінального кодексу України, тобто законодавець визначає родовим об'єктом цього злочину суспільні відносини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову і мобілізації.

Залежно від видового об'єкта можна виділити групу норм, які захищають суспільні відносини в сфері охорони державної таємниці та конфіденційної інформації, що є власністю держави (розголошення державної таємниці (ст. 328); втрата документів, що містять державну таємницю (ст. 329); передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни (ст. 330), забезпечення недоторканності державних кордонів (незаконне переправлення осіб через державний кордон України (ст. 332); порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї (ст. 332-1); порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю (ст. 333); порушення правил міжнародних польотів (ст. 334)), забезпечення призову і мобілізації, тобто злочини, які порушують порядок комплектування збройних сил України, що забезпечує її обороноздатність (ухилення від призову на

строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу (ст. 335); ухилення від призову за мобілізацією (ст. 336); ухилення від військового обліку або спеціальних зборів (ст. 337)).

У Кодексі України про адміністративні правопорушення встановлено адміністративну відповідальність за порушення законодавства про оборону, мобілізацію та мобілізаційну підготовку (ст. 210-1 КУпАП). Ця стаття міститься у Главі 15 КУпАП «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління». Тобто родовим об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини, що забезпечують встановлений порядок управління. В Главі 15 КУпАП міститься перелік правопорушень, що дозволяє нам виокремити видовий об'єкт порушення законодавства про оборону, мобілізацію та мобілізаційну підготовку – суспільні відносини у сфері забезпечення призову, мобілізації та мобілізаційної підготовки.

Проаналізувавши злочин, передбачений ст. 336 Кримінального кодексу України (ухилення від призову за мобілізацією), та правопорушення, що передбачено ст. 210-1 КУпАП (порушення законодавства про оборону, мобілізацію та мобілізаційну підготовку), можна дійти висновку про різницю в їх безпосередніх об'єктах. Об'єктом злочину, передбаченого ст. 336 Кримінального кодексу України, є суспільні відносини у сфері мобілізації, а правопорушення, що передбачено ст. 210-1 КУпАП, – суспільні відносини у сфері оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Мобілізаційна підготовка – комплекс організаційних, політичних, економічних, фінансових, соціальних, правових та інших заходів, які здійснюються в мирний час з метою підготовки національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Державної спеціальної служби транспорту, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій до своєчасного й організованого проведення мобілізації та задоволення потреб оборони держави і захисту її території від можливої агресії, забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Мобілізація – комплекс заходів, здійснюваних з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил України, інших військових формувань,

Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – на організацію і штати воєнного часу.

Особливий період – період функціонування національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій, а також виконання громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, який настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

Тобто кримінальна відповідальність настає тільки в умовах особливого періоду або воєнного часу, тоді як адміністративна відповідальність може наставати й у мирний час.

Об'єктивною стороною злочину, передбаченого ст. 336 Кримінального кодексу України, є ухилення від призову за мобілізацією, що може проявлятися або в активних діях (в симуляції хвороби, підробці документів, прямій відмові від несення військової служби, вигадуванні інших причин, з яких військовозобов'язаного можуть звільнити від проходження військової служби тощо), або в бездіяльності – нез'явленні суб'єкта до військових частин або на збірні пункти військових комісаріатів у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках або розпорядженнях військових комісарів). Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони злочину слід вважати час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій (особливий період). Склад злочину – формальний.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, полягає у порушенні законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію.

Порушення законодавства про оборону полягає у відмові від проходження військової служби, служби у військовому резерві або від виконання військового обов'язку у запасі.

Відповідальність посадових осіб підприємств, установ, організацій усіх форм власності настає за невиконання покладених на них обов'язків згідно зі ст. 16 Закону України «Про оборону України» [3]. Посадові особи підприємств, установ та організацій усіх форм власності зобов'язані виконувати передбачені законодавством обов'язки у сфері оборони; сприяти забезпеченню ведення персонального військового обліку військовозобов'язаних і призовників, їх підготовці до військової

служби, призову на строкову військову службу, навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори і під час мобілізації, створенню працівникам належних умов для виконання ними військового обов'язку згідно із законодавством, забезпечувати здійснення заходів з їх військово-патріотичного виховання; нести відповідальність за підготовку підприємств, установ та організацій до виконання мобілізаційних завдань, збереження матеріальних цінностей мобілізаційного резерву; забезпечувати виробництво оборонної продукції та постачання її за призначенням у встановлені строки та за визначеною номенклатурою, а також виконання робіт, надання послуг.

Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію полягає у нез'явленні за викликом до військових комісаріатів для постановки на військовий облік та визначення призначення на воєнний час; у ненаданні в установленому порядку під час мобілізації будівлі, споруди, транспортних засобів та іншого майна, власниками яких вони є, Збройним силам України, іншим військовим формуванням, Оперативно-рятувальній службі цивільного захисту з подальшим відшкодуванням державою їх вартості в порядку, встановленому законом; у зміні місця проживання без дозволу посадової особи громадянами, які перебувають на військовому обліку, з моменту оголошення мобілізації.

Відповідальність посадових осіб підприємств, установ, організацій настає за невиконання покладених на них обов'язків згідно зі ст. 21 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [4].

Підприємства, установи й організації зобов'язані:

- планувати і здійснювати заходи щодо розробки мобілізаційних планів та підготовки до виконання покладених на них мобілізаційних завдань (замовлень) і забезпечувати поставку продукції згідно з укладеними договорами (контрактами) та надавати звіти з цих питань відповідним органам виконавчої влади, іншим державним органам та органам місцевого самоврядування, які є замовниками мобілізаційних завдань (замовлень);
- у разі їх ліквідації (реорганізації) своєчасно сповіщати про це відповідні органи державної влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування, з якими укладено договори (контракти) на виконання мобілізаційних завдань (замовлень);
- здійснювати під час мобілізації заходи щодо переведення виробництва (діяльності) на функціонування в умовах особливого періоду;
- утримувати в належному стані техніку, будівлі, споруди та об'єкти інфраструктури, що належать для передачі в разі мобілізації Збройним Силам України, іншим військовим формуванням,

- Оперативно-рятувальній службі цивільного захисту або призначені для спільного з ними використання у военний час;
- сприяти військовим комісаріатам у їх роботі в мирний час та під час мобілізації;
 - забезпечувати своєчасне прибуття працівників, які залучаються до виконання обов'язку щодо мобілізації у порядку, визначеному частинами 3–5 статті 22 цього Закону, на збірні пункти та до військових частин; забезпечувати в разі мобілізації доставку техніки на збірні пункти та у військові частини згідно з мобілізаційними завданнями (замовленнями);
 - здійснювати заходи щодо підготовки до розгортання спеціальних формувань, призначених для передачі в разі мобілізації до Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, розгортання та передачі їх в особливий період згідно з мобілізаційними планами;
 - надавати під час мобілізації будівлі, споруди, транспортні та інші матеріально-технічні засоби Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, Оперативно-рятувальній службі цивільного захисту згідно з мобілізаційними планами з подальшим відшкодуванням їх вартості в порядку, встановленому законом;
 - створювати й утримувати мобілізаційні потужності, створювати і зберігати мобілізаційний резерв матеріально-технічних і сировинних ресурсів згідно з мобілізаційними завданнями (замовленнями);
 - забезпечувати формування і ведення страхового фонду документації на продукцію мобілізаційного та оборонного призначення;
 - вести облік військовозобов'язаних, резервістів і призовників із числа працюючих, здійснювати заходи щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на военний час і надавати звітність із цих питань відповідним органам державної влади, іншим державним органам та органам місцевого самоврядування в установленому порядку;
 - надавати відповідним органам державної влади, іншим державним органам та органам місцевого самоврядування інформацію, необхідну для планування і здійснення мобілізаційних заходів;
 - утворювати мобілізаційні підрозділи та призначати працівників з питань мобілізаційної роботи;
 - сприяти своїм працівникам, які є резервістами, у виконанні ними обов'язків служби у військовому резерві та своєчасному їх направленню до органів військового управління, військових частин;

- у разі реєстрації (перереєстрації), переобладнання чи зняття з обліку транспортних засобів, які можуть бути призначені для доукомплектування Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період, подавати до відповідних органів та підрозділів, що згідно із Законом України «Про дорожній рух» здійснюють державну реєстрацію та облік транспортних засобів, документи з відміткою районного (міського) військового комісаріату про постановку їх на військовий облік (зняття з військового обліку).
- підприємства, установи й організації не можуть відмовлятися від укладання договорів (контрактів) на виконання мобілізаційних завдань (замовлень), якщо їх можливості з урахуванням мобілізаційного розгортання та переданих їм матеріально-фінансових ресурсів дають змогу виконати ці мобілізаційні завдання (замовлення).

Часом вчинення правопорушення визнається мирний час, а також особливий період або воєнний час.

Проаналізувавши об'єктивну сторону злочину, передбаченого ст. 336 КК України, та правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, можна зробити наступні висновки. Об'єктивна сторона ухилення від призову за мобілізацією вичерпується діями, що спрямовані на безпосередню відмову від несення військової служби в особливий період або воєнний час, тоді як порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію характеризується більш широким колом діянь, які вчиняються як у мирний час, так і в особливий період або воєнний час.

Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 336 КК України, характеризується виною у формі прямого умислу.

Суб'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності [5].

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 336 КК України, може бути фізична, осудна особа, яка придатна за віком і станом здоров'я до несення військової служби за відсутності відстрочки чи рішення про непридатність особи до несення військової служби, а також офіцер запасу.

Мобілізації підлягають особи віком від 18 років до граничного віку перебування в запасі першого або другого розряду (для солдат, матросів, сержантів і старшин – це, відповідно, 35 і 40 років, для прапорщиків і мічманів – 35 і 50, молодших офіцерів – 45 і 50, старших офіцерів, крім полковників (капітанів 1 рангу), – 50 і 55, полковників (капітанів 1 рангу) – 55 і 60, вищих офіцерів – 60 і 65 років, для жінок-прапорщиків,

мічманів і осіб офіцерського складу – 50, інших військовозобов'язаних жінок – 45 років). Щодо особливостей призову за мобілізацією за статевою ознакою, слід зазначити, що військовозобов'язаними можуть бути лише ті з жінок, які: а) звільнені з військової служби за контрактом у запас; мають за спеціальністю медичну підготовку або підготовку, споріднену з відповідною військово-обліковою спеціальністю за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України, придатні до військової служби за станом здоров'я і віком. Крім того, у воєнний час за рішенням Президента України можуть бути призвані на військову службу жінки, які не мають дітей або мають дітей старше 8 років та які у віці від 18 до 40 років пройшли загальне військове навчання.

Не підлягають призову на військову службу під час мобілізації, а отже, не можуть бути суб'єктом злочину, передбаченого ст. 336 КК України, військовозобов'язані:

- заброньовані на період мобілізації та на воєнний час органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, а також підприємствами, установами й організаціями в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- визнані відповідно до висновку військово-лікарської комісії тимчасово непридатними до військової служби за станом здоров'я на термін до шести місяців (з подальшим проходженням військово-лікарської комісії);
- чоловіки, на утриманні яких перебувають троє і більше дітей віком до 18 років (такі чоловіки можуть бути призвані на військову службу у разі їх згоди тільки за місцем проживання);
- жінки та чоловіки, які самостійно виховують дитину (дітей) віком до 18 років (такі особи можуть бути призвані на військову службу у разі їх згоди і тільки за місцем проживання);
- жінки та чоловіки, на утриманні яких перебуває повнолітня дитина, яка є інвалідом I чи II групи, до досягнення нею 23 років;
- усиновителі, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, на утриманні яких перебувають діти-сироти або діти, позбавлені батьківського піклування, віком до 18 років (такі особи можуть бути призвані на військову службу у разі їх згоди і тільки за місцем проживання);
- зайняті постійним доглядом за особами, які його потребують, відповідно до законодавства України, в разі відсутності інших осіб, які можуть здійснювати такий догляд;
- народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

– інші військовозобов'язані або окремі категорії громадян у передбачених законами випадках.

Призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період не підлягають також студенти та аспіранти, які навчаються на денній формі навчання.

Суб'єктом правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, може бути фізична, осудна особа, яка досягла 16 років, у тому числі й службова особа.

Проаналізувавши злочин, передбачений ст. 336 Кримінального кодексу України (ухилення від призову за мобілізацією), та правопорушення, що передбачено ст. 210-1 КУпАП (порушення законодавства про оборону, мобілізацію та мобілізаційну підготовку), можна зробити наступні висновки.

Об'єктом злочину, передбаченого ст. 336 Кримінального кодексу України, є суспільні відносини у сфері мобілізації, а правопорушення, що передбачено ст. 210-1 КУпАП, – суспільні відносини у сфері оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Об'єктивна сторона ухилення від призову за мобілізацією вичерпується діями, що спрямовані на безпосередню відмову від несення військової служби в особливий період або воєнний час, тоді як порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію характеризується більш широким колом діянь, які вчиняються як у мирний час, так й в особливий період або воєнний час.

Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 336 КК України, характеризується виною у формі прямого умислу, а правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, – виною як у формі умислу, так і у формі необережності.

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 336 КК України, може бути фізична, осудна особа, яка придатна за віком і станом здоров'я до несення військової служби за відсутності відстрочки чи рішення про непридатність особи до несення військової служби, а також офіцер запасу. Суб'єктом правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, може бути фізична, осудна особа, яка досягла 16 років, в тому числі й службова особа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30, ст. 141. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1407248314431493>

2. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>
3. Про оборону України: Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 9, ст. 106. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1932-12/page>
4. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – № 44, ст. 416. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>
5. Калюжний Р. А. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний. та ін. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 781 с. – Режим доступу : <http://uristinfo.net/adminpravo/131-ra-kaljuzhnij-naukovo-praktichnij-komentar-kupap/3421-glava-15-administrativni-pravoporushennja-scho-posjagajut-na-vstanovlenij-porja>

Стаття надійшла до редакції 14.02.2015.

Елена Сергеевна Володавская,

кандидат юридических наук, доцент

*(Харьковский национальный университет внутренних дел,
Харьков, Украина)*

**ОТГРАНИЧЕНИЕ УКЛОНЕНИЯ ОТ ПРИЗЫВА ПО МОБИЛИЗАЦИИ
(СТАТЬЯ 336 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ) ОТ НАРУШЕНИЯ
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ОБ ОБОРОНЕ, МОБИЛИЗАЦИОННОЙ
ПОДГОТОВКЕ И МОБИЛИЗАЦИИ (СТАТЬЯ 210-1 КОДЕКСА УКРАИНЫ
ОБ АДМИНИСТРАТИВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЯХ)**

Исследовано законодательство, регулирующие вопросы, связанные с обороной Украины, мобилизационной подготовкой и мобилизацией. Проанализирован состав преступления, предусмотренного ст. 336 УК Украины, и правонарушения, предусмотренного ст. 210-1 КУоАП. На основе указанного анализа выявлены критерии отграничения уклонения от призыва по мобилизации от нарушения законодательства об обороне, мобилизационной подготовке и мобилизации.

Ключевые слова: оборона Украины, мобилизационная подготовка, мобилизация, особое состояние, военная служба.

Olena S. Volodavska,

candidate of law sciences, assistant professor

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

DISSOCIATION OF CONSCRIPTION DODGING UNDER THE MOBILIZATION (THE ART. 336 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE) FROM VIOLATING THE LEGISLATION ON DEFENSE, MOBILIZATION TRAINING AND MOBILIZATION (THE ART. 210-1 OF THE CODE OF UKRAINE ON ADMINISTRATIVE OFFENCES)

According to the Art. 65 of the Constitution of Ukraine Motherland's defense, independence and territorial integrity of Ukraine, respect of its state symbols are the duties of the citizens of Ukraine. The citizens go through military service in accordance with the law. The President of Ukraine makes a decision in accordance with the law about the general or partial mobilization and puts martial law in force in Ukraine or in its particular areas, if there is the threat of attack, danger to the state independence of Ukraine.

The issues of criminal liability for conscription dodging under the mobilization (the Art. 336 of the Criminal Code of Ukraine) were not relevant to the present time. There was no mobilization in Ukraine till 2014, therefore there were no criminal proceedings under the Art. 336 of the Criminal Code of Ukraine. Nowadays according to the data of the unified state register of judgments, 210 convictions for conscription dodging under the mobilization gained legal validity.

Administrative liability for violating legislation about defense mobilization and mobilization training (the Art. 210-1 of the Code of Ukraine on Administrative Offences) is established by the Code of Ukraine on Administrative Offences (hereinafter – the CUAO).

Regarding stated above and the current situation in Ukraine the corpus delicti under the Art. 336 of the Criminal Code of Ukraine and the offense under the Art. 210-1 of the CUAO aiming at to determine criteria for the dissociation of these acts are studied in the article.

Having analyzed the crime under the Art. 336 of the Criminal Code of Ukraine (conscription dodging under mobilization) and the offence under the Art. 210-1 of the CUAO (violation of legislation on defense mobilization and mobilization training) the author made the following conclusions.

The object of a crime under the Art. 336 of the Criminal Code of Ukraine is social relations in the sphere of mobilization and the offence under the Art. 210-1 of the CUAO – public relations in the sphere of defense mobilization training and mobilization.

The objective element of conscription dodging under mobilization is limited by the acts aimed at direct refusal of military service during the special period or war, while violation of legislation on defense mobilization training and mobilization is characterized by a wider range of acts committed both in peacetime and in the special period or wartime.

The subjective element of a crime under the Art. 336 of the Criminal Code of Ukraine is characterized by the guilt in the form of direct intent and an offence under the Art. 210-1 of the CUAO is characterized by the guilt either in the form of intent or in the form of reckless negligence.

The crime's subject under the Art. 336 of the Criminal Code of Ukraine may be an individual, sane person, who is according to the age and health may perform military service, if there is no deferment of military service or decision about ineligibility, as well as, a reserve officer. The subject of the offence under the Art. 210-1 of the CUAO may be an individual, sane person, who has reached 16 years, including any official.

Key words: *defense of Ukraine, mobilization training, mobilization, special regulation, military service.*

